ניסים ונפלאות בסיביר הקפואה

הוא עבר מסלול חיים 'שגרתי' של חסיד חב"ד ברוסיה הסובייטית – פעילות, מאסר והגלייה לסיביר. אלא ששם, בסיביר הקפואה, זכה לניסים גדולים שעד יום פטירתו לא ידע מדוע זכה להם • במהלך הכנת הכתבה לדמותו של איש המסירות נפש הרב ישראל קונסון, במלאת 25 שנה לפטירתו, נחשפה התערבותו המופתית של הרבי בדיוק באותה תקופה

הרב ישראל קונסון עם נכדו, מוסקבה תשכ"ט

למרות הסיכון העצום, ולמרות שכבר חווה על בשרות עינויים ומאסר בליווי עבודת פרך, לא נרתע מלעסוק בעבודות קודש. במקביל מסר את עצמו למען חינוך נכדיו, כאשר בכל יום נסע מרחק גדול מביתו עד לביתם שם לימדם תורה במסירות רבה

מאת: שניאור זלמן ברגר

הסיד הרב ישראל הכהן קונסון נולד בעיירה החסידית נעוול שבאוקראינה בשנת תרס"ו, לאביו הרב צבי יוסף ולאמו מרת ביילה.

כבר בצעירותו החדירו בו הוריו יראת שמיים חסידית. הוא למד במשך היום תורה ואת כותלי בית הספר הממלכתי לא ראה מימיו. לימודיו היו באידיש ובלשון הקודש בלבד, ובמשך שנים רבות לא ידע קרוא וכתוב ברוסית, עד שהגיע לגיל קבלת הפספורט ולשם כך היה חייב לקרוא ולכתוב ברוסית.

בצעירותו למד בישיבות המחתרתיות בעירו – נעוול. חבריו לספסל הלימודים היו החסידים החשובים: הרב מענדל פוטרפס, הרב דוד שקולניק, הרב אשר קרביצקי והרב ברוך שיפרין.

הידידות שהחלה בימי הבחרות נותרה בעינה עוד עשרות שנים לאחר מכן. בחודשיים האחרונים לחייו, כשנפל למשכב, בא לבקרו המשפיע ר' מענדל פוטרפס וההתרגשות של השניים היתה גדולה. בני הבית התרגשו לראות את השניים נופלים איש על צווארי רעהו בהתרגשות רבה, וקוראים זה לזה בשמות החיבה שנקראו בצעירותם "ישראליק' ו'מענדלע'...

ר' ישראל שקד רבות על לימוד הנגלה והחסידות, ונמנה על החוזרים שכתבו את מאמרי חסידות, מהם עשו העתקים רבים שחולקו בין התמימים ואנ"ש.

בתקופת לימודיו בנעוול, למד ר' ישראל את מלאכת השחיטה וכעבור זמן קצר מונה לשוחט באחת העיירות. עובדת היותו שוחט הצילה אותו מהשירות בצבא האדום, שכן החוק באותה תקופה היה, כי מי ששימש במשרת 'כלי קודש' היה נחשב למשולל זכויות ("לישנצס") ולא היה זכאי למגורים, טיפול רפואי, וכך גם היה פטור משירות צבאי.

בימי בחרותו זכה לראות את אדמו"ר הריי"צ מספר פעמים. שנים לאחר מכן עדיין היה מספר בערגה על המעמד הבלתי-נשכח בו היה נוכח כאשר נפרד אדמו"ר הריי"צ מקהל עדת החסידים שהסתכנה ובאה לתחנת הרכבת בלנינגרד לפני יציאתו מרוסיה.

גם לאחר נסיעתו של אדמו"ר הריי"צ מרוסיה, עמד ר' ישראל בקשר מכתבים עם אדמו"ר הריי"צ, שכידוע בעיני השלטונות היה נחשב מהפשעים החמורים ביותר...

אחד מהמכתבים שתוכנו בקשר לבניית מקוה בשנת תרפ"ט, נדפס לאחרונה באגרות קודש חט"ז (ראה מסגרת).

למרות הסכנה: בית חסידי שוקק

בשנת תרצ"ב בא בברית הנישואין עם מרת גיטל לבקובסקי, בתו של החסיד הנודע הרב נחום לבקובסקי ע"ה.

לאחר נישואיו החל לעבוד לפרנסתו, אולם כדי שלא יצטרך לחלל שבת, החל לעסוק בעבודות טריקוטאז'. רבים מאנ"ש עסקו אז בעבודות אלה שנעשו בבתים פרטיים, וכך נמנע מהעוסקים לחלל שבת. הפרנסה היתה דחוקה, ובשל כך למד את מלאכת הצילום, אך גם ממנה לא ראה ברכה, ובתקופה מסויימת החל לייצר בביתו כובעי בארט.

למרות שבמשך שנים ארוכות הפרנסה בריווח היתה ממנו והלאה, מכל מקום, בהיותו איש חסד מובהק, הירבה לתרום לאחרים גם כשלעצמו ולמשפחתו לא היה די הצורך.

על מדת חסד מופלאה זו שהיתה בו, מספרת הבת, הגב' רבקה ביסק: "בשנת תרצ"ה נאסר הרב שמואל נוטיק שהיה מחשובי החסידים. לרעייתו היה קשה לגדל לבדה את ילדיה, ומכיוון שכך שלחה את שתי בנותיה, רחל ושרה, אל הוריי כדי שיגורו אצלנו. כך גם רבקה וולוביק שהיתה "יתומה חיה"; היא התגוררה אצלנו שנים ארוכות עד לחתונתה. עבורי כולן היו כמו אחיות גדולות, חלק בלתי נפרד מהמשפחה.

"אצלנו בבית תמיד התקיימו התוועדויות, למרות המצוקה הכלכלית הקשה. ההתוועדויות נערכו פעמים רבות אצלנו, כי לדירתנו היתה כניסה נפרדת, כך, שכאשר הגיעו החסידים להתוועד, לא חשו בכך השכנים.

"בין החסידים שבאו להתוועד היו הרב

המחותנים החסידים: מימין הרב דוד ביסק והרב ישראל קונסון, מוסקבה תשכ"ה

בזמן ההתוועדויות הורו לי ההורים ללכת לישון, אולם אני תמיד הצצתי בסקרנות אל החדר השנים, והבטתי בהתרגשות בפניהם של האורחים החשובים שפקדו את ביתנו. מחזה זה של חסידים מתוועדים אל תוך הלילה, נחקק בזכרוני לנצח

יונה כהן (פולטבער) הי"ד, הרב אברהם דרייזין (מאיור) ע"ה, הרב בן ציון שם טוב ע"ה, וכן הרב ניסן נעמנוב שגם היה מראשי המתוועדים. הייתי אז ילדה קטנה, ובזמן ההתוועדויות הורו לי ההורים ללכת לישון, אולם אני תמיד הצצתי בסקרנות אל החדר השני, והבטתי בהתרגשות בפניהם של האורחים החשובים שפקדו את ביתנו. מחזה זה של חסידים מתוועדים אל תוך הלילה, נחקק בזכרוני לנצח. התוועדויות אלו נערכו למרות הסכנה הגדולה. אבא ידע היטב שמתקיים מעקב צמוד אחר הנעשה בבית. קרה והשכנים הזהירו את אבא שהמשטרה החשאית מתכוננת לעצור באותו בלילה, ואז הוא הלך לישון במקום אחר.

"אפיזודה נוספת שנחקקה בזכרוני — היא חגיגת ברית המילה שנערכה בביתנו לאחד מבניו של הרב בן ציון שם טוב. לקראת הברית כוסו החלונות בוילונות כהים כדי שאיש לא ידע על הנעשה בבית, ואני כילדה קטנה שאלתי את אבא לתומי 'הרי את הברית עושים ביום ולא בלילה, מדוע מחשיכים את הבית?...'".

"הסבא שלך הציל אותנו"

לאחר פלישת הנאצים לרוסיה, החלה בריחה המונית של אזרחים לתוככי רוסיה. אזרחים רבים, בהם גם חסידים, עלו על רכבות שלקחו אותם ליעדים רחוקים מאזורי הקרבות.

ר' ישראל לא יכול היה לברוח כיון ששלטונות הצבא החליטו לגייסו. בנתיים נמלטו ממוסקבה רעייתו ובתו והגיעו לטשקנט, בעוד הוא נותר לבדו במוסקבה. כך נמשכו העניינים עד שהצליח להתחזות כחולה במחלת הנפילה, וקיבל פטור מהצבא. ר' ישראל לא התמהמה ונסע אף הוא לטשקנט שם פגש שוב בבני משפחתו.

משפחת קונסון התגוררה בשכונת קרסו בעיר, שם התגוררו משפחות חסידים נוספות שנמלטו מאזורי הקרבות, בהם משפחת הרב איסר קלובגנט, הרב חייקל חאנין, הרב זלמן סודקביץ, ועוד. שכונת קרסו היתה שכונה ענייה במיוחד, ותנאי המגורים בה היו קשים. מפאת כך עבר ר' ישראל עם משפחתו לגור בעיר העתיקה של טשקנט, שם גרו רבים מהחסידים.

רעב ומחלות לרוב היו מנת חלקם של רבים מהפליטים שהגיעו לטשקנט, ובהם יהודים רבים. לפליטים לא היה ממה להתפרנס וגם לא אפשרות להביא לחם לביתם. מחוסר ברירה מכר ר' ישראל את כל מה שהיה ברשותו, כפי שבתו רבקה מספרת: "יום אחד נכנסה אישה לבתינו, ובתוך כמה דקות אמא סיכמה איתה על מחיר של מפת השולחן. כעבור רגע המפה שעל השולחן הוסרה ונמסרה לידיה של האלמונית. נשארנו בלי מפה אבל מהכסף שאמא קיבלה קנו עבורי אוכל ותרופות עבור מחלת הטיפוס בה חליתי"...

כמו במוסקבה כך בטשקנט, ר' ישראל קונסון סייע רבות לחסידים וכך הציל את נפשם. מוסיפה ומספרת הבת רבקה: "לפני מספר שנים היגר בני לטורונטו שבקנדה. הוא שכר את דירתו של הרב אליהו עקיבא ליפסקר ע"ה. בימים הראשונים לאחר שהגיע, באה לבקרו בעלת הדירה הגב' רחל ליפסקר. תוך כדי שיחה התברר לה כי הוא נכדו של ר' ישראל קונסון. התרגשותה היתה רבה, 'דע לך כי סבך הציל אותי ואת בעלי ממוות', אמרה כשדמעות חונקות את גרונה. 'בזמן המלחמה שנינו חלינו בטיפוס; אושפזנו בבית רפואה בטשקנט אך לא היה מה לאכול בגלל המחסור הגדול. היינו חלשים מאד ובמצב שכזה המחלה מסוכנת פי כמה. כאשר נודע הדבר לסבך ישראל, הוא ביקש מהסבתא מרת גיטל לבשל לנו דייסה, ובמסירות נפש היה מגיע מידי יום עד סמוך לחדרנו, שם היה מניח את הצלחות והולך, כיון שהמחלה היתה מאד מדבקת ומסוכנת. בזכות זה הצלחנו לאזור כוחות ולהבריא...".

החוקרים סיפרו על מות הבת היחידה מעינוייה...

עם תום מלחמת העולם השנייה חזר ר' ישראל ומשפחתו להתגורר במוסקבה. חודשים ספורים לאחר מכן נעצר על ידי המשטרה החשאית.

על המעצר באישון ליל מספרת הבת:

"אני זוכרת את המעצר כאילו אירע היום. בשעת לילה מאוחרת התעוררתי לפתע לקול צעקות רמות. בסלון הבית עמדו שלושה אנשי המשטרה החשאית שהודיעו לאבא כי הוא עצור. הם ערכו חיפוש מדוקדק בכל הבית, במהלכו החרימו ספרי קודש וכן ספרי חסידות וכתבי יד. לאחר מכן מצאו ספר "תיקון ליל שבועות", הם עלעלו בו ולפתע פרצו בתרועת שמחה. לא הבנו מדוע, ורק לאחר מכן סיפר לנו אבא כי את הספר הזה נתנה לו משפחה שהבריחה את הגבול לפולין, ועל הספר היה כתוב שמם. הספר הזה היווה הוכחה כי אבא עמד עמם בקשר. זו היתה אחת האשמות שהוטחו כנגדו במהלך החקירות.

"בנוסף לכך האשימו אותו בהסתרתו של החסיד הנודע הרב מרדכי דובין. היה זה בחג הפסח תש"ו, שבועות ספורים לפני המעצר, כאשר אבא פגש את ר' מרדכי דובין בבית הכנסת הגדול במוסקבה. ר' מרדכי ביקש מאבא להתארח אצלו בימי הפסח, ואבא נענה בשמחה למרות שידע היטב כי השלטונות רודפים את ר' מרדכי. הלילה הראשון של ליל הסדר עבר בשלום. אולם בלילה השני הודיעו אנשי הנ.ק.וו.ד. לבעלת הבית (ממנה שכרנו את הדירה) כי בבית שלה מתארחים אנשים בלתי רצויים.

"האשה סיפרה על כך בשקט לאבא, והשניים הבינו כי הנ.ק.וו.ד. בעקבותיהם. במוצאי יום טוב השני של פסח עזב ר' מרדכי את ביתנו והלך להסתתר במקום בטוח. כשאבא נעצר, הזכירו לו החוקרים את האירוח של ה"פושע" הפועל נגד השלטונות.

"אבא ישב בלוביאנקה — בית כלא גדול הנמצא במרכז מוסקבה. אמא היתה חולה מאוד ושכבה במיטתה, ואני, נערה צעירה בגיל 13 כיתתי את רגלי אל בית הסוהר כדי לנסות ולברר מה עלה בגורלו של אבא. חודשים ארוכים הוא היה כלוא בלוביאנקה, ומידי חודש הבאתי עבורו חבילה ובה אוכל כשר".

כעשרה חודשים עינו את ר' ישראל. החוקרים האכזריים עינו והציקו לו ללא רחם, במטרה שיפליל חסידים נוספים. אולם הוא שתק ולא הסכים לגלות מאומה. במשך לילות רבים מנעו ממנו שינה, השקו אותו בתרופות שגרמו לו לעירפול חושים — ולמרות זאת הוא עמד חזק ואיתן. בשלב מסוים השמיעו לו צעקות מרות של נערה המתחננת על חייה, והסבירו לו כי אלו הם זעקותיה של בתו היחידה שמענים אותה. לאחר מכן סיפרו לו כי היא לא עמדה בייסוריה ומתה. לבו של ר' ישראל נשבר לרסיסים, והוא קרע קריעה ארוכה...

מימין: הרב ישראל קונסון עם יבלחט"א הרב יחזקאל שפרינגר בשדה התעופה בן גוריון לפני עלותם לטיסה לרבי אלול תשל"א

במשך לילות רבים מנעו ממנו שינה, השקו אותו בתרופות שגרמו לו לעירפול חושים – ולמרות זאת הוא עמד חזק ואיתן. בשלב מסוים השמיעו לו צעקות מרות של נערה המתחננת על חייה, והסבירו לו כי אלו הם זעקותיה של בתו היחידה שמענים אותה. לאחר מכן סיפרו לו כי היא לא עמדה בייסוריה ומתה. לבו של ר' ישראל נשבר לרסיסים, והוא קרע קריעה ארוכה...

לפי חומרת העבירות בהם הואשם, היה ברור מעל לכל ספק כי הוא ייענש לפחות בעשר שנות גלות, כמו חסידים רבים נוספים. אולם הנס הראשון הגיע עם גזר הדין, כאשר לאחר חודשים ארוכים של סבל ועינויים נגזר דינו לשלוש שנות גלות ועבודת פרך בסיביר. "גזר הדין נודע לי ביום שבאתי למסור עבורו חבילת מזון כשרה" — מספרת הבת רבקה — "הסוהרים אמרו לי כי אבא הועבר לכלא 'בוטירקי' שנמצא באזור אחר במוסקבה.

"באותו יום נפגשתי עם התובע האחראי על התיק של אבא, והוא זה שמסר לי את גזר הדין — שלוש שנות גלות ועבודת פרך. הוא הסביר לי כי התקופה בה הוא עצור במוסקבה נחשבת לחלק מריצוי גזר הדין. נס נוסף היה, שלא החרימו לנו את הבית והרכוש כפי שעשו לחלק מהאסירים".

עבודת פרך בסיביר

לאחר נסיעה מתישה ברכבת אסירים, הגיע ר' ישראל למחנה כפייה סמוך לעיירה 'טבדה' שבמחוז סברדלובסק בערבות סיביר.

כמו רבים אחרים הוטלה עליו המלאכה המפרכת של נסירת עצים חסונים ביערות-עד. מידי בוקר היה צועד עם קבוצת אסירים לתוך מעבה היער, כשהם מבוססים בשלג העמוק ובקור העז האופייני לסיביר. תנאי הדרך היו מחרידים; על פני האסירים נחתו ללא הרף פתיתי שלג דוקרניים. הצועדים הראשונים היו צריכים לפלס ברגליהם את ערמות השלגים שגובהם היה לא פחות ממטר. לא אחת היו אסירים מועדים ונופלים בשוחות ותעלות שהיו מכוסות בשלג ולא היתה אפשרות להיזהר מפניהן. אסיר שהיה סוטה ולו במעט מהדרך, היה נורה

בראשו על ידי השומרים החמושים.

ביער עצמו פוצלו האסירים לקבוצות, כאשר כל ראש קבוצה קיבל מסור חשמלי. לאחר שניסר את העץ, היה עליהם לקצץ את ענפיו, ואילו את הגזע העבות גררו בחבלים עד למקום הריכוז, שם היה עליהם לסדר את העצים בערימות לקראת בואו של הטרקטור שהעבירם למקומות המתאימים.

מחזה שגרתי של יום יום היה לראות אסירים מתמוטטים ונופחים את רוחם בגלל העבודה הקשה, הקור המקפיא, התזונה הלקויה, והמחלות הקשות.

באחד הימים נפל ענף עבה על רגלו של ר' ישראל. רגלו התנפחה וייסוריו היו גדולים. בתחילה הואשם כי פצע את עצמו בכוונה תחילה כדי להיפטר מהעבודה... אולם לאחר חקירת האסירים שהיו במקום התברר כי הדבר נעשה ברשלנותו של אחד האסירים. ר' ישראל קיבל טיפול והרופאים קבעו כי אסור לו להמשיך לעבוד בנסירת העצים. אסיר אחר, יהודי, שהיה אחראי על ייצור מסגרות עץ לתמונות, הסכים לצרפו לעבודה שהיתה קלה עשרות מונים.

כשנה לאחר שהוגלה, החליטו שלטונות המחנה לאפשר לו לגור בעיירה הסמוכה, ולעבוד במקום ככורך ספרים וממסגר תמונות, רק בתנאי שלא יעזוב את העיירה. החיים במקום היו קלים באין-ערוך מחיי המחנה. הוא יכל לקנות אוכל כשר ולכתוב מכתבים לביתו ביתר חופשיות. לקראת חג הפסח איפשרו לרעייתו להיפגש עמו ולמסור לו מצות, אותם לא שמר רק לעצמו, אלא גם חילק בין האסירים היהודים.

"כל חייו" – מספרת בתו – "אבא הזכיר כי בסיביר זכה לראות ניסים גדולים. הנס הגדול ביותר היה, כי למרות שהרגל התרפאה במהירות יחסית, לא אולץ לחזור לעבודה, והוא הועסק בעבודות קלות במיוחד שכל אסיר היה מייחל לעצמו".

מדוע זכה ר' ישראל לניסים אלו? לאיש כמובן אין פתרונים, אולם מעניין שבדיוק באותה תקופה הזכיר כ"ק אדמו"ר מה"מ את שמו של ר' ישראל לפני אדמו"ר הריי"צ בעת התוועדות חג הגאולה י"ב תמוז. דבר זה נעשה על פי בקשת החסיד הרב זלמן בוטמן, ידיד ורע אהוב של ר' ישראל, בשעה שפגש את הרבי בפאריז בשנת תש"ז.

במכתב מחודש תמוז תש"ז (אגרות קודש חלק ב אגרת רעג) כותב הרבי מלך המשיח לר' זלמן בוטמן: "...כפי ההבטחה הזכרתי לפני כ"ק מורי וחמי אדמו"ר שליט"א את ישראל בן ביילע הכהן מנעוול, וגם בעת רצון הוא חג הגאולה י"ב תמוז. כמובן שאמרתי שזהו בהתעוררות ממנו וכוונתי היתה כדי שגם שמו יעלה לזכרון (ראה מכתב כ"ק מו"ח אד"ש הנדפס בהתמים חלק ב' עמוד עג)".

באופן פלאי, באותה תקופה זכה ר' ישראל לקבל את כל ההטבות המפליגות...

ר' ישראל נעצר שוב

שנות הגלות בסיביר תמו, אבל מסכת הנדודים של ר' ישראל קונסון ומשפחתו לא פסקה. לקראת פסח תש"ט שוחרר ר' ישראל לביתו, אולם נאסר עליו לגור בערים הגדולות או בקירבתן, כלומר, מרחק מאה ק"מ מהעיר.

עם הגיעו הביתה לא מצא מקום מגורים חלופי ובנתיים נשאר להתגורר בביתו במוסקבה. שבוע בלבד חלף מאז, ור' ישראל נעצר באשמה שעבר על החוק האוסר על אסיר לגור בערים הגדולות. לבסוף שוחרר לאחר שחתם כי תוך 24 שעות יעזוב את העיר.

בתחילה בחר שלא לעזוב את מוסקבה, והוא הסתתר בביתו של גיסו ר' אלחנן (חונייע) לבקובסקי. זמן מה לאחר מכן עבר לגור אצל קרוב משפחה בטשקנט.

באחד הימים נודע לו כי גם פה עוקבים אחריו, ומיד הוא ארז את מטלטליו וברח אל עיירה קטנה בשם ילגויה. בכל אותה תקופת נדודים נשארה משפחתו לגור במוסקבה.

"התכסינו בשמיכה והנחנו תפילין"

מספר הרב זושא גרוס מבני ברק: "החסיד הנודע הרב ישראל נעוועלער, היה בן דודו של ר' ישראל קונסון. פעם הגדיר את בן דודו כ"כחסיד פיקח מאוד".

"בשנים שהכרתי את ר' ישראל, הבחנתי כי מעולם לא ישב בהתוועדויות בראש השולחן, למרות שפעמים רבות דבריו משכו אליו את תשומת הלב של המתוועדים שהתרכזו סביבו. הוא היה מלא וגדוש בסיפורי חסידים ועניינים בחסידות, ולפעמים אף היה מתוועד שעות ארוכות אל תוך הלילה.

"כשברח מטשקנט נסעתי איתו ברכבת כחמשה-ששה ימים. הייתי אז בחור צעיר ובמשך הנסיעה הארוכה שמעתי ממנו הרבה סיפורי חסידים, וגם על מה שעבר עליו בעת מאסרו והגלייתו לסיביר. זכור לי היטב את סיפור הציצית שלו בסיביר. ר' ישראל היה איש של מסירות נפש, וכידוע, בעת המאסר היו השוטרים מחרימים את תשמישי הקדושה שבידי האסיר. ר' ישראל החליט כי למרות ועל אף, הוא חייב לקיים את מצות ציצית. הוא מצא אפוא אישה שידעה לטוות חוטי צמר, ולפי הוראותיו טוותה לו חוטים אותם חיבר לבגד בעל ארבע כנפות. כך, באלתור ובתושיה המשיך לקיים מצוות ציצית במחנה העבודה בערבות סיביר...

"באותה נסיעה שנמשכה כמה ימים, פחדנו כמובן להניח תפילין בתא הרכבת מחשש שחברינו לתא ילשינו עלינו. גם לכך מצא ר' ישראל עצה, ומדי בוקר היינו מתכסים עם שמיכה עד מעל הראש, וכך בשכיבה היינו מניחים תפילין ומתפללים שחרית...".

בעת מסיבת חנוכה בתלמוד תורה נחלת הר חב"ד בשנת תשל"ג. מימין לשמאל: הרב שניאור זלמן הכהן הנדל, הרב בערל ריקמן ע"ה, הרב ישראל קונסון ע"ה, הרב אלחנן יעקובוביץ, הרב ירוסלבסקי, חכם משה מיכאלשוילי, ??, הרב יעקב צירקוס

אגרת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אל הרב ישראל קונסון (אגרות קודש חט"ז ע' יט) אודות בניית מקוה:

ב"ה, ג' י"א שבט, תרפ"ט

ריגא

אל התלמיד החשוב האברך מו"ה ישראל שי' שו"ב [קונסון, נאסווא].

שלום וברכה!

ע"ד בנין המקוה צריך להניח השתדלות גדולה ביותר בקיבוץ איזה סכום בשביל זה, הן מהבע"ב שי' והן לפעמים מאיזה עיר הסמוכה, ולהיות עסוק בזה, אשר במשך זמן בודאי יהי' השי"ת בעזרו ויוכל להביא דבר זה מהכח אל הפועל הטוב, ועד עת ההיא יהי' הכסף מונח ונשמר שלא להלוותו לשום דבר, והשי"ת יהי' בעזרם בגו"ר.

ע"ד שאלות הפרטית, ראוי שיחכה עוד מה, והשי"ת יהי' בעזרו בגו"ר.

הדו"ש ומברכו.

הרב ישראל קונסון עם תלמידיו בתלמוד תורה נחלת הר חב"ד

כך נמשכו שנות הגלות עד שנת תשי"ג, אז מת הצורר סטאלין ימ"ש, וממשלת ברית המועצות ערכה 'טיהור' למאות אלפי אסירים לשעבר, ובהם גם ר' ישראל. רק אז הותר לו לגור היכן שלבו חפץ, והחלה תקופה של רגיעה מסויימת.

זמן מה המשיך לגור בריגא ולאחר מכן חזר לעירו מוסקבה, שם שימש כשוחט וסיפק בשר לחסידי חב"ד שהתגוררו בעיר. למרות הסיכון העצום, ולמרות שכבר חווה על בשרו ענויים ומאסר בליווי עבודת פרך, לא נרתע מלעסוק בעבודות קודש. במקביל מסר את עצמו למען חינוך נכדיו, כאשר בכל יום נסע מרחק גדול מביתו עד לביתם שם לימדם תורה במסירות רבה.

באותה תקופה לא היו במוסקבה משפחות חב"דיות רבות, אבל אלו שהיו בעיר שמרו על אווירת אחדות מיוחדת. בכל מוצאי שבת מברכים ערכו סעודת 'מלוה מלכה' משותפת אצל אחת המשפחות, אליה היו מגיעים הגברים, הנשים והילדים. ר' ישראל היה בין המתוועדים הקבועים. תמיד היה מעודד להביא גם את הילדים בהסבירו כי גם אם ירדמו בעייפותם, לפחות נשמותיהם שומעות ומבינות...

סעודות 'מלוה מלכה' היו נערכות בדירותיהם של משפחות אנ"ש שגרו במוסקבה: הרב נפתלי קרביצקי ע"ה, הרב יהודה בוטראשווילי, הרב שניאור פינסקי, הרב יצחק וולפוביץ. להתוועדויות אלו היו מגיעים רק אנ"ש שהכירו היטב זה את זה. לא היתה אפשרות להזמין 'מקורבים'...

'מלוה מלכה' נפתחה בשיחה של הרבי. תכני השיחות הועברו באמצעות ה"תיירים" שפקדו את ברית המועצות מדי פעם. "תיירים" אלו היו חסידי חב"ד שהגיעו בשליחות הרבי לברית המועצות, והם העבירו תוך סיכון עצמי רב, תשמישי קדושה וספרי חסידות וכן שיחות של הרבי.

פעם פגש ר' ישראל באחד מה"תיירים" הללו כאשר הגיע לטבול במקוה. בלחש שאל אותו התייר מדוע הוא אינו יוצא מברית המועצות, ר' ישראל השיב כי לא מאשרים לו זאת. ה"תיירי" נעלם, ור' ישראל פגש בו רק לאחר שנים רבות ב-770...

המשיך ללמד עד שנפל למשכב

שנים רבות ביקש ר' ישראל קונסון לעלות ארצה עם משפחתו, אולם השלטונות לא אפשרו זאת. רק בשנת בתשל"א זכה לעזוב את רוסיה יחד עם רעייתו, בתו ובעלה הרב אליהו ביסק, ונכדיו, ולהגיע לארץ הקודש.

בהגיעם לשדה התעופה הציעו להם אנ"ש שקיבלו את פניהם להתיישב בנחלת הר חב"ד, מקום בו התגוררו עולים חדשים רבים מחסידי חב"ד. מאידך, אנשי הסוכנות דחקו בו להתיישב בערים מרכזיות שונות ברחבי הארץ. כחסיד ומקושר ביקש ר' ישראל לגור בנחלת הר חב"ד, לאחר שנאמר לו כי הרבי ביקש ליישב עולים דווקא בשכונה זו.

כבן 65 שנים היה בהגיעו ארצה. לא צעיר, עייף ושבע תלאות, שבור ורצוץ. למרות שהיה זכאי לגימלת פנסיונר, הוא ביקש להמשיך לעבוד בעבודות קודש שונות. כשהבין כי לא ימצא עבודה בתחום השחיטה, החל ללמד ילדים לבר מצווה ולאחר מכן היה לימלמד דרדקי' בתלמוד תורה בנחלת הר חב"ד. התלמידים אהבו אותו מאד, והוא אהב ללמדם תורה.

כשנתיים לפני פטירתו חלה במחלה הידועה והתייסר בייסורים קשים. מלבד בני משפחתו הקרובים, איש לא ידע על מחלתו, וגם במצבים קשים המשיך ללמד את תלמידיו. היו שהבחינו כי בהולכו מביתו לתלמוד תורה, היה נעצר מדי פעם כדי לנוח. תלמידיו סיפרו כי מדי פעם היה נאנח בעת השיעורים מייסוריו הקשים, אבל למרות זאת הוא המשיך ללמד באומץ הלב, במסירות ובאהבה עד שנפל למשכב.

ביום צום עשרה בטבת תשל"ג, השיב החסיד הרב ישראל קונסון את נשמתו לבוראה, שבעה ורבת-תלאות. מקום מנוחתו בחלקת חסידי חב"ד בהר הזיתים.

תהא דמות חסידית זו של מסירות נפש, דוגמא לחסידים בדורות הבאים.